

Lovlig vs ulovlig prosjektsamarbeid: Grette Praktisk håndtering av konkurransereglene

Norsk Forening for Bygge- og Entreprenserett, 17. februar 2022, advokat/partner Odd Stemsrud

1

Grette

Bevissikring i markedet for entreprenørtjenester

Konkurransetilsynet har tidlig i februar gjennomført en bevissikring hos aktører i markedet for entreprenørtjenester.

– Konkurransetilsynet har grunn til å anta at det har foregått utveksling av konkurransesensitiv informasjon mellom aktører i markedet for entreprenørtjenester, og har derfor gjennomført en uanmeldt kontroll for å få bekreftet eller avkreftet mistanken om ulovlig samarbeid, sier etterforskningsdirektør Kari Bjørkhaug.

Hæhre og Veidekke avskriver OPS-prosjekter - AF og NCC holder dørene åpne

European Commission
Log in
English

Law

Horizontal agreements between companies – revision of EU competition rules

[Have your say](#) > [Published initiatives](#) > [Horizontal agreements between companies – revision of EU competition rules](#) > [Public consultation](#)

PAGE CONTENTS

About this consultation

Target audience

Why we are consulting

About this consultation

Consultation period	13 July 2021 - 05 October 2021 (midnight Brussels time)
Topic	Competition

2

Hvorfor viktig?

3

- Overtredelse av konkurransereglene kan få store negative konsekvenser for foretak og dets ansatte:
 - Overtredelser av konkurransereglene kan sanksjoneres med bla **bøter opp mot 10% av konsernets totale årsomsetning**. Slike gebyrer går rett på bunnlinsen.
 - Foretak kan bli **avvist i offentlige anbudskonkurranser** og avtaler i strid med konkurransereglene vil være ugyldige. Dette vil sette leverandørens muligheter til å gjennomføre og realisere verdiene som ligger i avtalene i fare.
 - **Erstatningssøksmål** fra kunder, konkurrenter eller leverandører

Gebyr i asfaltsaken hevet til 150 millioner

Konkurransetilsynet vant ankesaken om ulovlig samarbeid i asfaltbransjen, og entreprenørselskapet NCC må nå betale et gebyr på 150 millioner kroner.

Olaviv Asse
Journalist

Publisert 2. juli 2020 kl. 12:44
Oppdatert 5. juli 2020 kl. 12:04

NCC må betale et gebyr på 150 millioner kroner – 10 millioner mer enn det opprinnelige gebyret ble.
Konkurransetilsynet

- Ansatte kan ilegges bøter og fengsel inntil 6 år.

Veileder om anmeldelse¹ av personer ved overtredelser av konkurranseloven § 10

Utgitt 14. juni 2016, versjon oppdatert 30. juni 2016

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

- (1) Overtredelse av konkurranseloven § 10 om ulovlig samarbeid, kan medføre overtredelegebyr for foretak og bøter eller fengsel for personer.
- (2) Det følger av konkurranseloven § 32 at personer som forsætlig eller grovt uaktsomt overtrer konkurranselovgivningen kan straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år. Ved overtredelse av § 10 utført under særdeles skjerpene omstendigheter kan bøter eller fengsel inntil 6 år anvendes.² Medvirkning straffes på samme måte.³

3

Grette

Agenda

- I. KTs rammeverk for vurdering av (u)lovlig prosjektsamarbeid - informasjonsutveksling
 - Grensen lovlig vs ulovlig (rød og grønn boks)
 - Praktisk håndtering & huskereglar (gul boks)
- II. Problemet – gul boks: Konkurransetilsynets (teoretiske) tilnærming
 - Hindrer legitim koordinering av kapasitet og kompetanse, samt blant småaktører
 - Et unikt norsk issue?
- III. Europakommisjonens nye (horisontale) retningslinjer – 01.01.23
 - Endelig noen som ser problemet og gir en løsning(?)

4

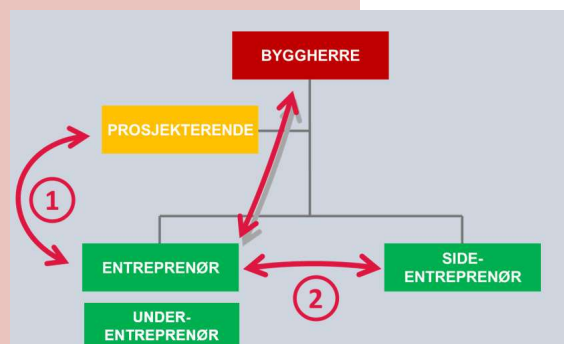

5

Grette

Men aller først. Hva er anbuds- og prosjektsamarbeid?

- Et samarbeid mellom uavhengige foretak
- Samarbeid er ofte konkurransefremmende – hvis oppdragsgiver får et bedre tilbud på grunn av samarbeidet
- Samarbeid kan i visse situasjoner være konkurransebegrensende:
 - Hvis antall faktiske eller potensielle tilbydere reduseres
 - Hvis konkurransepresset nøytraliseres

6

Grette

Grensen lovlig vs ulovlig: Prosjektsamarbeid

Oppdragsgiver ber om tilbud på et oppdrag

Normalt lovlig:

Ingen av partene kan inngi tilbud alene

Nærmere vurdering:

Én av partene kan inngi tilbud alene

Felles tilbud vil sikre kapasitet eller øke kvalitet (eller «fra 15 - 14» - ingen virkning)

Normalt ulovlig:

Begge parter kan inngi tilbud hver for seg

7

Grette

Ingen av foretakene kan inngi tilbud alene

Hensyntatt:

- Geografisk dekning
- Kapasitet
- Kompetanse / kvalitet

...og evt oppdeling av tilbudet.

Klart lovlig, fordi

- Vil etablere en ny konkurrent i konkurransen
- Kun positive konsekvenser

8

Grette

Begge foretakene kan levere på oppdraget

- Begge har tilfredsstillende ressurser / kapasitet
- Begge har geografisk dekning
- Begge har tilfredsstillende kvalitet / kompetanse

Klart ulovlig, fordi

- Vil fjerne en konkurrent fra konkurransen
- Ingen positive konsekvenser

9

Forbudet mot samordnet opptreden: Informasjonsutveksling

10

- ❖ Krll. § 10 får anvendelse på “enhver form for samordnet opptreden”. Dette gjelder også informasjonsutveksling, til og med visse typer ensidig utveksling:

“En situasjon der bare ett foretak avslører strategiske opplysninger overfor sin(e) konkurrent(er) som godtar dette, kan også utgjøre samordnet opptreden. Slik avsløring kan for eksempel skje gjennom kontakt via post, e-post, telefon, møter osv. Det er i så fall irrelevant om bare ett foretak ensidig opplyser sine konkurrenter om sin tiltenkte markedsatferd, eller om alle de deltakende foretakene gir hverandre opplysninger om sine respektive vurderinger og hensikter. Når bare ett foretak avslører overfor sine konkurrenter strategiske opplysninger om sin framtidige atferd, reduserer dette den strategiske usikkerheten om hvordan markedet vil utvikle seg for alle de involverte aktørene, noe som gir risiko for redusert konkurranse og utilbørlig påvirkning. For eksempel vil allerede det å være til stede på et møte der et foretak avslører sine prisplaner for konkurrentene, sannsynligvis falle inn under artikkel 53 selv om det ikke foreligger en uttrykkelig avtale om å heve prisene. **Når et selskap mottar strategiske data fra en konkurrent (det være seg i et møte, via post eller elektronisk), vil selskapet bli antatt å ha godtatt disse opplysningene og ha tilpasset sin markedsatferd tilsvarende, så sant det ikke reagerer med et klart utsagn om at det ikke ønsker å motta slike data.**”

(ESAs retningslinjer for anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 på horisontale samarbeidsavtaler, avsnitt 62. Krll. § 10 tilsvarende art 53 EØS.)

10

Informasjonsutveksling: Utgangspunkter

§ 10 Informasjonsutveksling		
Konkurransfremmende informasjonsutveksling: Eks. med andre enn konkurrenter som kun omhandler elementer som er til gunst for kunden (bedre pris, kvalitet, innovasjon)	Utveksling med både konkurransfremmende elementer, Men også konkurransedepende elements (fra et kundeperspektiv)	Konkurransbegrensende informasjonsutveksling: Utveksling som ikke har noen fordeler fra et kundeperspektiv (prissamarbeid, anbudssamarbeid hvor en kan levere eget tilbud, kundefordeling og koordinering av pris mellom konkurrenter)

11

Grette

Grensen lovlig v ulovlig: info-utveksling ifm prosjektsamarbeid

Skilles i prinsippet mellom to ulike situasjoner:

- i. *Innledende undersøkelser* av om det er grunnlag for samarbeid eller ikke:
 - Hvis samarbeid er nødvendig for å sette foretakene i stand til å by på den aktuelle kontrakten vil informasjonsutveksling i en innledende fase som utgangspunkt være tillatt.
- ii. Informasjonsutveksling ved utforming/gjennomføring av samarbeidet:
 - Kun lov å utveksle informasjon som er strengt nødvendig for den enkelte leveranse.

12

Grette

Take-aways

- Grønn** - Klart at prosjektsamarbeidet etablerer *ny aktør* i konkurransen eller ikke påvirker konkurransesituasjonen overhodet
- Rød** - Klart at prosjektsamarbeidet *fjerner et tilbud* i konkurransen uten øvrige påviselige oppsider.
- Gul** - Kommersielt meget hensiktsmessig å samarbeide, også fra et kundeperspektiv (kapasitet – økonomisk risiko – økt kompetanse / kvalitet)
- Håndterbart i praksis (NB: Men følg god praksis!)

13

Grette

14

Praktisk håndtering av **gul boks**: KTs prioriteringer

- Hva vi vil prioritere:
 - En sak der samarbeidet typisk er klart egnet til å skade konkurransen og kundene
- Hva vi typisk ikke vil prioritere:
 - En sak hvor det er gode grunner til å tro at samarbeidet kommer kundene til gode

14

Grette

Tips til oppdragsgiver

- Tenk grundig gjennom scope på konkurransen
 - Én eller flere konkurranser?
 - Ett oppdrag eller flere deler?
- Kundestyrte samarbeid er gjennomgående lovlig
 - Tenk gjennom evalueringskriterier og hvordan de vil virke
 - Tenk gjennom hvilke signaler man ønsker å gi om (ønsket) samarbeid

Lars Sjørgard
@Konkurransedir

Follow

Det er mye å tjene på at lokale bedrifter får stille på startstreken i anbudskonkurranser!

15

Råd til entreprenører som vurderer å inngå et samarbeid

16

1. Realistisk vurdering av kapasitet / kompetanse. Fastlegg kapasitet / kompetanse før samtale med andre inngås
2. Dokumenter kapasitets- og /eller kompetansebegrensningene
3. Ikke gå sammen med flere enn nødvendig
4. Ikke gå sammen med flere enn nødvendig
5. Ikke gå sammen med flere enn nødvendig
6. Unnlatt å utveksle konkurransesensitiv informasjon / mer informasjon enn nødvendig
7. Dokumenter alle fordeler og ulemper fra et kundeperspektiv
8. Ikke utvid samarbeidet

16

Grette

Entreprenører: To do

- Les konkurransegrunnlaget grundig (NB: Åpner det for å levere på deler?)
- Kundestyring: Vurder avklaring med kunde/oppdragsgiver ved usikkerhet
- Begrunn prosjektsamarbeidet
 - I samarbeidsavtalen
 - I (det felles) tilbudet
 - Begrunne/dokumentere gevinstene:
 - > Kapasitet, geografisk dekning, lavere pris eller bedre kvalitet

Pass på negative dokumenter: Noen har fått problemer pga interne «moro»-eposter.

17

Grette

18

Oppdragsgivere: Varskoliste – fare for ulovlig anbudssamarbeid

• Det kommer sjelden anbud fra bedrifter det er naturlig å forvente anbud fra.	• Kun én bedrift har deltatt på anbudsbeferingen selv om flere bedrifter leverer anbud.
• Unaturlig høy prisstigning på anbudene.	• Det er stor prisforskjell på anbudet som er valgt og de andre anbudene.
• Anbudene fra konkurrerende bedrifter er nesten identisk bygget opp.	• To eller flere bedrifter bytter på å gi lavest anbud etter et fast mønster.
• En bedrift avslører detaljkunnskap om en konkurrents anbud før anbudsfristen.	• Bedriften med det vinnende anbudet bruker stort sett sine konkurrenter som underleverandører.

18

Grette

II. Problemet – gul boks:

Konkurransetilsynets (teoretiske) tilnærming

19

Grette

Problemet: (I) Uklar bestemmelse

Kartellforbudet i konkurranseloven § 10 (tilsv. art 101 TFEU / art 53 EØS):

«Enhver avtale mellom foretak, enhver beslutning truffet av sammenslutninger av foretak og (i) **enhver form for samordnet opptreden** som har til (ii) **formål eller virkning** å (iii) **hindre, innskrenke eller vri konkurransen**, er forbudt..»

Unntak for samarbeid: «...som bidrar til å bedre produksjonen eller fordelingen av varene eller til å fremme den tekniske eller økonomiske utvikling, samtidig som de sikrer forbrukerne en rimelig andel av de fordeler som er oppnådd, og uten a) å pålegge vedkommende foretak restriksjoner som ikke er absolutt nødvendige for å nå disse mål, eller b) å gi disse foretak mulighet til å utelukke konkurranse for en vesentlig del av de varer det gjelder.»

- Men.... hvordan fikser vi dette i praksis?

20

Grette

Problemet: (II) Ingen klar veiledning på EU/EØS-nivå

NOTICES FROM EUROPEAN UNION INSTITUTIONS, BODIES, OFFICES AND AGENCIES

EUROPEAN COMMISSION

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION

Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements

(Text with EEA relevance)

(2011/C 11/01)

TABLE OF CONTENTS

1. Introduction	4
1.1. Purpose and scope	4
1.2. Basic principles for the assessment under Article 101	7
.....	-

EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende

Nr. 69/1

EFTA-ORGANER

EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN

Kunngjøring fra EFTAs overvåkningsorgan

2013/EØS/69/01

Retningslinjer for anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 på horisontale samarbeidsavtaler

A.

Denne kunngjøring er utferdiget i henhold til reglene i avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) og avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (overvåknings- og domstolsavtalen).

21

Grette

Problemet: (III) KT's 2014-retningslinjer er (for) strenge

- Tilsynets retningslinjer
 - Meget strenge – skaper tvil for markedsaktørene
 - Hindrer legitim konkurranse

- Tilsynets prioriteringer

Gir bedre veiledning enn retningslinjene

- Tilsynets håndheving

22

Problemet: (III – forts.) Konkurransetilsynets retningslinjer

- Kapasitet: Lite rom for å holde tilbake kapasitet til andre oppdrag / kommersiell tilnærming
--- synes å kreve «alle (gjenværende) egg i én kurv»
- Kvalitet: Tilsynelatende lite rom for å legge til kvalitet / kompetanse hvis full dekning på egen kjøp
- Unntak ved mange aktører: Stor forskjell om samarbeid endrer konkurransen fra 15 til 14 (ingen effekt), 4 til 3 (klar effekt) eller 2 til 1 (duopol til monopol). KTs retningslinjer likebehandler i stor grad situasjonene.

23

Identiske regler i EØS30: Et unikt norsk issue?

24

Retningslinjer

- Konkurransemyndighetene i Skandinavia har noe tilsvarende tilnærming, men ingen andre EØS-land har tilsvarende skjematisk og strenge retningslinjer

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT

EVALUATION

of the

Horizontal Block Exemption Regulations

3.3.2. National guidelines by the NCAs

In addition to enforcement through investigations, 9 NCAs (i.e. BE, BG, DE, DK, LU, LV, NL, NO and UK) have issued competition law guidance with regard to horizontal cooperation agreements during the period concerned. Most of these NCA guidelines are meant to complement the Commission's Horizontal Guidelines, by providing more detailed information and guidance on specific topics such as, for example, joint bidding agreements (e.g. the Danish⁵⁷ and Norwegian⁵⁸ guidelines), SMEs (e.g. the German⁵⁹

Frekvens i håndheving

- Norge har 25 % av sakene.
...Men er ett av 30 EØS-land ...
... med ca 1 % av EØS' befolkning.

Joint bidding agreements

Figure 13: NCA investigations (other agreements) by MS

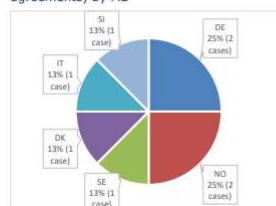
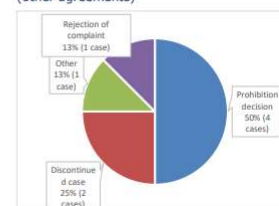

Figure 14: Outcome of NCA investigations (other agreements)

Evaluation support study on the EU competition rules applicable to horizontal cooperation agreements in the HBERs and the Guidelines

24

Grette

Entreprisekontraktene

III. Europakommisjonens nye horisontale retningslinjer (01.01.23)

En løsning på **problemet?**

25

Grette

KONKURRANSE-
TILSYNET
The Competition Authority

KT/Norge 2014

Veiledning om prosjektsamarbeid

- (38) **Motsatt vil Konkurransetilsynet legge til grunn at et samarbeid om felles anbud mellom foretak som hver for seg kan gjennomføre prosjektet alene, normalt vil ha et konkurransebegrensende formål i konkurranselovens forstand,** og derfor være i strid med konkurranseloven § 10 første ledd. Det vil i slike tilfeller ikke være nødvendig å sannsynliggjøre at begge foretak faktisk også ville ha inngitt et eget anbud.²⁹ Vurderingen av hvorvidt foretakene har en reell mulighet til å gjennomføre prosjektet individuelt vil bero på en konkret og objektiv vurdering, hvor foretakenes faktiske og potensielle ressurser på ytelsestidspunktet vil være avgjørende. Dette betyr at foretak som i andre sammenhenger er faktiske eller potensielle konkurrenter, ikke nødvendigvis er å anse som faktiske eller potensielle konkurrenter i forhold til det konkrete prosjekt.
- (39) I den konkrete og objektive vurderingen av hvorvidt foretakene har mulighet til å inngi separate tilbud vil Konkurransetilsynet typisk ta utgangspunkt i foretakenes ressurser sett opp mot prosjektets karakter og størrelse. I en slik vurdering vil tilsynet kunne vektlegge foretakenes eksisterende personell, teknisk utstyr, teknologi og geografisk tilstedeværelse. Videre vil tilsynet vurdere foretakenes muligheter til å tilegne seg manglende kapasitet og kompetanse. Tilsynet vil også se hen til eventuelle regulatoriske forhold som kan hindre foretak i å utføre prosjektet.

EUROPEAN
COMMISSION

26

Brussels, 15.3.2021
C(2021) 1631 final

EU 2021

Notice

on tools to fight collusion in public procurement and on guidance on how to apply the related exclusion ground

The contracting authority has a sufficient margin of appreciation under the Directive to assess whether a case of joint bidding presents risks for the proper conduct of the award procedure, in particular whether there are indications of collusion that could trigger the exclusion ground under Article 57(4)(d) of the Directive. However, when addressing such questions, **the contracting authority needs to strike a balance between avoiding competition risks through joint bidding³³ and respecting the right of operators to jointly submit a tender (as acknowledged in Articles 2(1)(10), 19(2) and 63(1) of the Directive).** It should be borne in mind that companies often consider strategic partnerships or cooperation as a key aspect of their growth strategy. Economic operators have the right to make legitimate business choices on the activities they will undertake and contracting authorities should **not per se limit this right** but should instead assess the risks of collusion on a case-by-case basis.

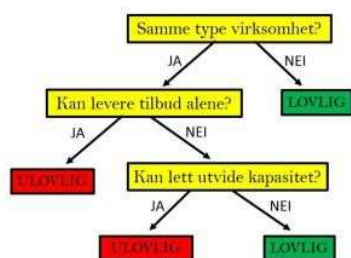
Hvorfor har Europakommisjonen uttalt dette?

26

Grette

Europakommisjonens (nye) horisontale retningslinjer

- De eksisterende (horisontale) retningslinjene av 2011 adresserer ikke prosjektsamarbeid direkte. Retningslinjene er til revidering – nye retningslinjer vil tre i kraft 01.01.23
- Hva kan vi forvente?

Figur fra KT's hjemmeside:
<https://konkurransetilsynet.no/ulovlig-samarbeid/prosjektsamarbeid/>

Brussels, 6.5.2021
 SWD(2021) 103 final

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT
 EVALUATION
 of the
 Horizontal Block Exemption Regulations

Agreements on Commercialisation

The evidence gathered in the evaluation suggests that Chapter 6 of the Horizontal Guidelines is complex and does not necessarily increase legal certainty by allowing companies to conclude commercialisation agreements without the risk of infringing competition law.

The evaluation identified certain provisions that require further guidance, namely the assessment of joint bidding and non-indispensable consortia.

27

Grette

Europakommisjonens (nye) horisontale retningslinjer

- Hva kan vi forvente?

(i) KT legger til grunn at kun «indispensable consortia» er lovlige. ⁽³⁸⁾

Motsatt vil Konkurransetilsynet legge til grunn at et samarbeid om felles anbud mellom foretak som hver for seg kan gjennomføre prosjektet alene, normalt vil ha et konkurranserelevansnivå foran et konkurranseløst forstand, og derfor være i strid med konkurranseloven § 10 første ledd. Det vil i slike tilfeller ikke være nødvendig å sannsynliggjøre at begge foretak faktisk også ville ha inngitt et eget anbud.³⁹ Vurderingen

(ii) Kommissjonen har i OA-sammenheng lagt til grunn

“The contracting authority needs to strike a balance between avoiding competition risks through joint bidding and respecting the right of operators to jointly submit a tender [...] companies often consider strategic partnerships or cooperation as a key aspect of their growth strategy. Economic operators have the right to make legitimate business choices on the activities they will undertake and contracting authorities should not per se limit this right but should instead assess the risks of collusion on a case-by-case basis.”

- Mest sannsynlig faktorer for å vurdere «the risk of collusion on a case-by-case basis», altså:

Lovlighetsvilkår for «non-indispensable consortia» (som KT's veileder angir som ulovlige).

28

Grette

Europakommisjonens (nye) horisontale retningslinjer

- Hva hvis Europakommisjonen kommer med en endring 01.01.23, men KT fastholder sin veileder?
- KT har generelt ikke lov til å håndheve konkurransereglene for prosjektsamarbeid (krnl. § 10) strengere enn EØS-reglene (art 53 EØS), jf. art 3 (2) i forordning 1/2003. I ytterste konsekvens kan staten v/KT i så fall klages inn til ESA for evt etterfølgende dom mot Norge i EFTA-domstolen.

29

Grette

Da har vi tatt runden | Take-aways, altså:

Grønn - Klart at prosjektsamarbeidet etablerer *ny aktør* i konkurransen eller ikke påvirker konkurransesituasjonen overhodet

Rød - Klart at prosjektsamarbeidet *fjerner et tilbud* i konkurransen uten øvrige påviselige oppsider.

Gul - Kommersielt meget hensiktsmessig å samarbeide, også fra et kundeperspektiv (kapasitet - økonomisk risiko - økt kompetanse / kvalitet)

- Håndterbart i praksis (NB: Men følg god praksis!)

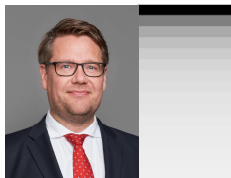
...og forhåpentligvis blir det **gule problemet** løst ved DG COMPs retningslinjer 01.01.23

30

Grette

Advokatfirmaet Grette

Filipstad Brygge 2
Postboks 1397 Vika
0114 Oslo
www.grette.no
+47 22 34 00 00
firmapost@grette.no

Odd Stemsrud
Advokat / Partner

odst@grette.no
(+47) 480 121 94

Tusen takk for oppmerksomheten!

NB: Noen rettskilder og saker er inntatt i kommende slides.

31

Grette

32

Eksisterende retningslinjer | KT - ESA - Sv - DK

- Konkurransetilsynets veileder for prosjektsamarbeid, 2014
<https://konkurransetilsynet.no/wp-content/uploads/2019/07/Veileder-prosjektsamarbeid.pdf>
 KTs side: <https://konkurransetilsynet.no/ulovlig-samarbeid/prosjektsamarbeid/>
- ESAs retningslinjer for anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 53 på horisontale samarbeidsavtaler (2013):
 - <http://www.efta.int/sites/default/files/documents/eea-supplements/norwegian/2013-no/su-nr-69-no-12-12-2013.pdf>
- Konkurrenserverkets veileder (Sverige, 2017)
 - <https://www.konkurrensverket.se/konkurrens/vagledning-inom-konkurrens/#anchor5>
- Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens retningslinjer (Danmark, 2020)
 - <https://www.kfst.dk/vejledninger/kfst/dansk/2020/20200925-nar-virksomheder-afgiver-faelles-bud/>

Konkurransetilsynets praksis: Et utvalg av saker

- El Proffen (V-2017-21)
- Ski Taxi BA, Follo Taxisentral BA og Ski Follo Taxidrift AS (V2011-12 og HR-2017-1229-A)
- Slam (V-2016-7)
- Gran & Ekran AS og Grunnarbeid AS (V-2009-17 og HR-2012-01942-A)
- Håkonrune Rør AS og Oslo VVS Service AS (V2008-18)
- Taxi Midt-Norge AS, (V2009-7)
- IcopalTak AS - Fløysand Tak AS (V2011-11)
- Veidekke ASA/Veidekke Industri AS og NCC AB/NCC Roads AS (V2013-3)

Grette

35

El Proffen-saken

- Våren 2014 lyste Undervisningsbygg i Oslo ut 4-6 parallelle rammeavtaler
- EL Proffen initierte og organiserte samarbeidet mellom de fem konkurrerende medlemsbedriftene
- Fem konkurrenter leverte identiske priser i konkurransen
 - To av dem leverte også egne tilbud med lavere priser
- De var åpne om samarbeidet overfor oppdragsgiver
 - Undervisningsbygg reagerte på samarbeidet, og avviste tilbudene og varslet Konkurransetilsynet
- Konkurransetilsynet fant at partene kunne levere selvstendige tilbud

35

Grette

36

Ski Taxi-saken

- To taxiselskap (Ski Taxi og Follo Taxi) leverte felles tilbud
- To anbudskonkurranser utlyst av Oslo Universitetssykehus
 - Pasientreiser i Follo-området i 2011
- Ingen kvalifikasjonskrav fra oppdragsgiver mht. kapasitet, men evaluert på volum
 - Begge kunne levert egne tilbud
 - Samarbeidet var offentlig kjent
- Konkurransetilsynet fattet vedtak om ulovlig samarbeid
- EFTA-domstolen kom med rådgivende uttalelse i 2016
- Opprettholdt av Høyesterett i 2017

36

Grette

37

Slam-saken

- Anbudskonkurranse utlyst av Bergen Vann KF i juni 2014
 - Utkjøring, behandling og sluttbehandling av slam fra fire kloakkrenseanlegg i Bergen kommune
- Konkurransetilsynet fant at de to partene kunne ha levert individuelle tilbud
 - De var derfor konkurrenter i anbudskonkurransen
- Partene var de eneste aktørene som var prekvalifiserte til å inngi tilbud i anbudskonkurransen
- Partene kunne derfor fastsette prisen uten nevneverdig risiko for å tape anbudskonkurransen

37

Grette

38

Gran Ekran-saken

- Samarbeidet om anbudskonkurranse for rehabilitering av fem broer i Nord-Trøndelag i 2007
- Grunnarbeid AS og Gran & Ekran AS utvekslet priser og annen informasjon før de innga hvert sitt tilbud
- Gjensidige underleverandører
 - Felles forståelse om hvem som skulle ha det beste tilbudet

Høyesterett uttalte at: «...de to selskapenes samordning fullstendig undergravde det sentrale formål ved tradisjonell anbudsutlysning; mest mulig effektiv konkurranse».

38

Grette

39

DG COMPs side: Evaluering av horisontale retningslinjer

- https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2019-hbers_en#reference-documents

39

Grette

40

Aller siste nytt om prosjektsamarbeid per 17. februar 2022?

- Fra Danmark – 11.02.22: Den såkalte Vejstribesagen

Pressemeddelelse
11. februar 2022

Virksomheder bag ulovligt vejstribe-konsortium undgår straf

Københavns Byret har afgjort, at LKF Vejmarkering (nu GVCO) og Eurostar Danmark ikke skal betale bøder for at have overtrådt konkurrenceloven. Højesteret har tidligere afgjort, at de to konkurrerende virksomheder indgik en ulovlig konsortieaftale og bød fælles på opgaver om vejstriber hos Vejdirektoratet.

Vicedirektør i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Jacob Schaumburg-Müller, siger:

“ Dommen siger, at selv om virksomhederne har overtrådt konkurrenceloven, har retten vurderet, at betingelserne for straf ikke er opfyldt. Det er National enhed for Særlig Kriminalitet, der skal tage stilling til, om dommen skal ankes.

Byrettens dom vedrører den strafferetlige del af den såkaldte vejstribe-sag, som Konkurrencerådet politianmeldte i 2016. Højesteret afgjorde i 2019, at virksomhederne LKF Vejmarkering A/S og Eurostar Danmark A/S havde brudt konkurrenceloven, da de i 2014 dannede konsortiet Dansk Vejmarkerings Konsortium og sammen bød på en opgave hos Vejdirektoratet.

- ...»Problemet» er i ferd med å bli løst... !

40